

דיעות

צריך להקפיד

על החוק. אבל...

ניסיון מרהים זהקל בחומרת

שור העתיקות של דין.

יש מקום לומר כמה דברי הבהרה על המושג גניבות המופיע לאחורונה ב"מדרין החדשות בעתונים. למעשה מקיף ה"מושג" גניבות" חפצים בעלי ערך לא שיעור ואף חפצים מאוד בלתי חשובים. החוק אינו מבדיל כמובן בין גניבה לגניבה בה ויהלום נחשב בעיניו כמו תפוח הנגנב מדוכן רוכל בשוק הכרמל. מותר לשאול אם אין מקום לשנות את החוק ולהנהיג ליברליזציה ביחס לגניבות ובמסחר ב"רכוש גנוב. ברור שיש להקפיד על החוק, אך לפעמים הקפדה זאת חייבת להתבטא גם בהתאמת החוק למציאות.

קל לתאר מה היה קורה אם נתון ישראלי היה מפרסם מאמר ראשי בנוסח הנ"ל. השבוע פירסם היומן הארץ מאמר ראשי בנוסח זהה אלא שבכל מקום בו מופיעה המילה "גניבות", יש להחליפה במילה "עתיקות". המאמר הבלתי חתום, שנכתב בידי עורך הארץ גרשום שוקן, היה אחד המיסמכים המזוהים והמדהימים ביותר ש"הופיעו אי פעם בעתונות הישראלית.

"תופעה חיונית". מגמת המאמר היתה להקל בערך הסערה הציבורית ש"התעוררה לאחרונה מחדש עם הגילויים (שהארץ פירסם אותם ראשון) על דרכי הברחת העתיקות של משה דיין באמצעות קרן התרבות ישראל-אמריקה.

הסביר שוקן לקוראי הארץ: "מה שנקרא בישראל 'עתיקות' ברוב הגדול של המקרים אינו אלא בקבוקי סמפו ופנסי כיס מלפני 2000-3000 שנה. גם להם יש ערך מסוים מאחר שהם מעוררים אסוציאציות של ההיסטוריה עתיקה הימים של ארצנו... ערך מסחרי יש לחפצים האלה אך ורק משום שבעשרים השנה האחרונות התי-

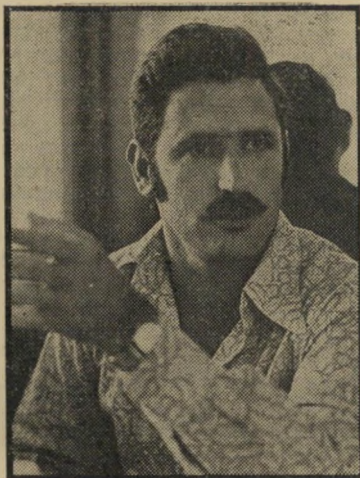
בחומרת המעשים הפליליים של דיין.

רק לדוגמא:

● משה דיין אינו "אספן עתיקות" הוא שודד עתיקות. הוא אינו רק קונה או מוצא עתיקות. הוא שודד קברים, חופר במקומות אסורים, מפעיל נהגים וטייסים בצה"ל כדי להעביר עבורו עתיקות ממקור מות שאיש אחר מלבדו אינו יכול להגיע לשם.

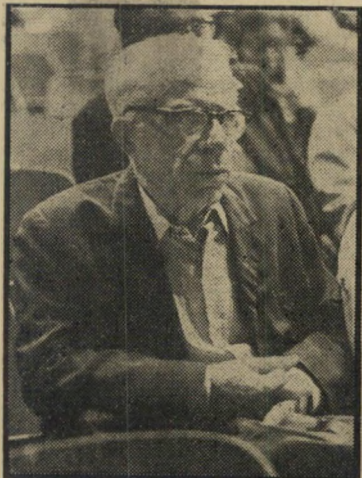
● העתיקות ששודד משה דיין אינן רק "בקבוקי סמפו ופנסי כיס מלפני אלפיים שנה", כפי שמנסה שוקן להציג זאת. משה דיין נטל לאוספו במרוצת השנים חפצי עתיקות ששוויים מוערך על-ידי מומחים במיליוני ל"י והפך כתוצאה מכך לבעל רכוש עתק.

● העובדה שמשה דיין מוכר לחיירים תמימים עתיקות נטולות ערך ששוויים פרו"ט, ותובע מהם מאות דולארים רק משום שחתימתו מצורפת אליהם אינה יכולה



איש שו"ח אמיתי

הפרדה מוחלטת



מנהיג מפ"ם יערי

נדר של שתיקה

בכינוס שהחלטותיו נקבעו למעשה מ"ראש. אלא שלגבי תנועה כמו הקיבוץ-הארצי מבטא מצב זה תהליך דמוקרטי. כי החלטות המועצה לא סוכמו מראש מאחורי-הקלעים בין הבוסים המפלגתיים שהעמידו את חבריהם בפני עובדות קיימות, כפי שזה מקובל במפלגות אחרות. החלטות מועצת הקיבוץ-הארצי שיקפו ב"צורה מדויקת את החלטות החברים ב"57 קיבוצי התנועה.

חודשים רבים לפני כינוס המועצה נערכו בקיבוצים דיונים ויכוחים וסוכמו החלטות בהצבעה ברוב קולות. החלטות הקיבוצים סוכמו על-ידי מזכירות הקיבוץ-הארצי, ונוסחו כהצעות להחלטה על ידי מזכירות הוועדה-הפועל של המועצה. כתוצאה מכך לא התנהל במועצה כלל ויכוח על נושא חילופי המשמרות בהגדת מפ"ם או בקשר להמשך שותפותה של מפ"ם במערך, נושאים מעוררים את חברי מפ"ם בקיבוץ-הארצי. נושאים אלה פשוט לא עמדו לדיון במועצה.

כירסום בזהות. בנושאים שעמדו ל"דיון היו העמדות ברורות מראש. הם בישרו אופוזיציה להנהגה ההיסטורית של מפ"ם והקיבוץ-הארצי — מאיר יערי ו"יעקב חזן. בניגוד לדעתם הוחלט על עריכת מיפקד חברי מפ"ם בקיבוצים, ובניגוד לדעתם הוחלט על הקמת מחלקה ל"פעילות רעיונית ופוליטית במסגרת הקיבוץ-הארצי שבטלה מאז 1946.

מאיר יערי הישיש, שעקב בשתיקה אחרי דיוני הוועדה אחרי שגדר נדר לא לשאת בה מילה, יכול היה לראות בה את תחילת סופו כמנהיג מפ"ם — נושא שיע"מוד לוויכוח רק בוועידת מפ"ם הקרובה.

הסביר יוסי אמיתי, חבר קיבוץ גברול, לות. מאנשי ש"ח, שקיבלה במועצה לגיטימציה לפעילותה במסגרת הקיבוץ-הארצי: "הקיבוץ חייב לצאת מתוך מיסגרתה המצומצמת ומליאת הסתירות של מפ"ם. אין לי שום דבר נגד מהלכיה של מפ"ם. מפ"ם חברה במערך ועובדה זו מחייבת אותה לתמיכונים פוליטיים שאין לה מנוס מהם. אבל מדוע צריכים לכפות כל זה על חברי הקיבוץ-הארצי?"

תביעתם של אמיתי וחבריו להפרדה מוחלטת בין התנועה הקיבוצית של הקיבוץ-הארצי לבין מפ"ם, לא התקבלה. אבל



מועצת הקיבוץ-הארצי בעין-השופט

הקיבוץ — תא אנושי או סניף מפלגתי?

המועצה נתנה גושפנקא לכירסום בזהות המוחלטת שהיתה קיימת מאז קום המדינה בין הקיבוץ-הארצי לבין מפ"ם.

תל-אביב

הרפתקאות בלינבלום

ספסר וגנב דוררים

או קורבן דרימיון מפתיע?

המכתב, שקיבלו חיה ודוד קיפרוס מ"קרובים בארצות-הברית, הכיל, יחד עם איחולי הברכות לרגל נישואיה הקרובים של הבת, גם אלפיים דולר. לישראלים רבים, סרו הקיפרוסים לרחוב לילינבלום, לחלליך את הדולרים במטבע שימושית יותר.

גבר מבוגר, בעל חזות מעוררת אמון, פנה אליהם באשכנזית מדוברת, שאל אם יש להם משו למכור.

בני הזוג ססעו בעקבות מעורר האמון למיסדרון סמוך, שם ביקש הבנקאי לראות את הדולרים, כדי לוודא שאינם מזויזים. הוא נטל את החבילה לידי, בדק את ה"שטרות במקצועיות ובמהירות, ספר אותם במקצועיות ובמהירות גדולה עוד יותר, החזיר להם את החבילה, והודיע שהכל בסדר, הוא הולך להביא לירות ישראליות. כאשר לא חזר כעבור רבע שעה, התייער עוררו החשדות בלבות בני הזוג. דוד מיהר ומנה את כספו שנית — וגילה שהוא חסר 500 דולר.

גנב! גנב! עשרה ימים היתה חיה קיפרוס בהלם. כשהתאוששה, יצאה לצייד בלינבלום — והאדם הראשון שראתה היה גבר מוכר, בעל חזות מעוררת אמון. חיה קיפרוס התגלתה כשגונגה. היא פנתה באדישות מעושה לעבר הגבר — שי הזדרז מצידו לפנות אליה בהצעות פינסס-יות, ואפילו באשכנזית מדוברת.

חנה הינהגה בראשה, והשניים סרו ל"חדר המדרגות שהיה כבר מוכר לה. שם, ביקשה האשה מהאיש להציג בפניה את הכיסוי שלו בלירות ישראליות.

הבנקאי הנעלב, שנפגע מחוסר האמון המזוה, שלף ממעמקי מכנסיו ערימת הרצ"לים שמנה, חנה, בורירות שלא ביישה את שנותיה, תפסה בחבילה, פרצה בזעקות "גנב! גנב! גנב!"

פחדה מוברחת. במשטרה, הכחיש היהודי, שהתגלה כמנדל קוק, כל קשר קודם לגברת קיפרוס, או לעסקי לילינבלום השחורים. הוא רק עבר שם באורח חד"פעמי, כדי למכור מאתיים דולר אקראיים, אותם גילתה המשטרה במכנסיו. הוא מעורלם לא עסק בסחר דולרים בלתי-חוקי. את פרנסתו, הצהיר בקול נעלב, הוא מוצא בעיסוק כשר וישר: קניית סחורה מוברחת מימאים ומכירתה לציבור הרחב.

ראיה אחרונה. בשבוע שעבר, כאשר עלה דוד קיפרוס על דוכן העדים, גולל בפני בית-המשפט את כל המשטייה, הצליח סניגורו של קוק, עורר-הדין חיים קאזיס, למצוא, בחקירת שתי-עורב חריפה, סתיירות מסוימות בדבריו.

אולם את האט שלו שמר קאזיס לסוף: הוא הציג בפני בית-המשפט אישור רסואי, לפיו שכב מנדל קוק בביתו חולה. בדלקת הריאה היחידה שלו, והרופא ערך אצלו ביקור בשעת הגניבה ממש.

עתה יצטרך בית-המשפט להחליט, אם אכן נפל מנדל קוק קורבן שוא לדמיון מפתיע לגנב האלמוני.

להיראות בשום פנים "מקור לגאווה" או "חולשה סנוביסטית". בלשון של בני-אדם גורמליים זוהי פשוט רמאות ורדיפת-בצע. אם רוצה אמנם שוקן "מיסגרת חוקית שתאפשר לתופעה להתקיים בלי לעורר בעיות מיותרות" הרי כל מה שהיה צריך לעשות הוא להציע לכנסת לקבל את הצעת התיקון הבאה לפקודת העתיקות:

"פקודת העתיקות אינה חלה על כל אדם שהוא בעל עין אחת, רמטכ"ל צה"ל, לשעבר וכיהן לפחות חמש שנים כשר-הביטחון בממשלת-ישראל".

תנועות

מה ההבדל בין

התנועה למיפלגה?

מה חידשו החלטות

מועצת הקיבוץ הארצי?

בין ההחלטות שהתקבלו ברוב קולות במועצה ה-39 של תנועת הקיבוץ הארצי — בה מאוגדים קיבוצי השומר-הצעיר — היתה החלטה העלולה, באופן תיאורטי בלבד, להביא למצב אבסורדי. החלטה זו קבעה כי כל קיבוץ של הקיבוץ-הארצי משתייך כקולקטיב למפ"ם ואסורה בו כל פעילות סיעתית של מפלגה או תנועה אחרת. יחד עם זאת יכולים החברים ב"קיבוץ להשתייך למפלגות אחרות, שהן סוציאליסטיות וציוניות.

כתוצאה מכך יכול להיתהוות במפקד חברי מפ"ם בקיבוצים עליו החליטה ה"מועצה גם כן, מצב מוזר: בקיבוץ מסו"י ייש של הקיבוץ-הארצי לא יהיה אפילו חבר מפ"ם אחד. אבל הקיבוץ וכל חבריו יהיו שייכים, ככלל, למפ"ם. רק מפ"ם תוכל לנהל פעילות מפלגתית בקיבוץ זה. אם יהיו בקיבוץ, למשל, 40 חברים ב"מיפלגת העבודה, הם לא יהיו רשאים ל"נהל כל פעילות סיעתית, אלא להיות ב"אורח פרטי חברים במפלגתם.

תהליך דמוקרטי. מי שציפה להפי"תעות מרעיונות, לוויכוחים קולניים ול"נאומים חוצבי להבות בשלושת ימי כ"י נוסה של המועצה בקיבוץ עין-השופט, התאכזב. לא היה טעם להתווכח או לריב



עורך שוקן

בקבוקי סמפו ישנים

פתחה בשכבה הולכת וגדלה של אזרחי ישראל וגם של יהודים בחו"ל תאופנה ל"אסוף מוצגים אלה. אופנה זו קיבלה עידוד במידה רבה על-ידי כך שמיספר אנשים ירדעו שם ובראשם משה דיין, היו גם הם לאספנים... משה דיין הוא איש מפורסם ואין ספק שהידיעה שהוא אסוף עתיקות העלתה במידה לא מבוטלת את מחיריהם של חפצים שלפני כן לא נחשבו כבעלי ערך..."

"ברור שיש להקפיד על החוק, אך לפע"מים הקפדה זאת חייבת להתבטא גם ב"התאמת החוק למציאות... זוהי תופעה חיונית. היא אינה עילה לסקנדל. היא צריכה להיות עילה ליצירת מסגרת חוקית ש"תאפשר לתופעה זו להתקיים בלי לעורר בעיות מיותרות."

אספן או שודד. אם שוד העתיקות של משה דיין אינו עילה לסקנדל, הרי המאמר בהארץ הוא עילה לשערורייה. שכן המאמר חוזר בדריקנות על טיעוניו הצדקניים של משה דיין כל אימת ש"מאשימים אותו בעבירה על החוק, מתחה סילוף של העובדות ונסיון מתחמד להקל